

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/wydawnictwo/czasopisma/popularnonaukowe-1/biuletyn-ipn/42463,Biuletyn-IPN-nr-112017.html>
27.02.2026, 08:05

„Biuletyn IPN” nr 11/2017

Do pobrania:

[„Biuletyn IPN” nr 11/2017 \(pdf, 55.35 MB\)](#)

Opis

Polskie powstania narodowe to główny temat listopadowego numeru. Zbliżając się do setnej rocznicy Odzyskania Niepodległości, chcemy przez rok w każdym numerze przypominać drogi wiodące do Niepodległości. Zaczynamy od przedstawienia niezłomnego ducha polskiego, który sprawiał, że biliśmy się o wolność nawet na zesłaniu.

Konfederacja Barska (1768–1772) była pierwszym zrywem niepodległościowym i patriotycznym o szczególnie religijnym i narodowym charakterze. W PRL określano ją jako „wsteczny ruch szlachty polskiej, który doprowadził do I rozbioru Polski”. W Powstaniu Listopadowym (1830) o wolność i całość Rzeczypospolitej w jej przedrozbiorowym kształcie walczone także na Litwie. Polscy powstańcy, zsyłani przez władze rosyjskie na Sybir jako element niebezpieczny i demoralizujący, również tam na zesłaniu – m.in. w Omsku i Irkucku – buntowali się przeciwko caratowi. Warszawskie manifestacje patriotyczno-religijne 1861 roku stanowiły preludium Powstania Styczniowego.

Spośród zrywów XX-wiecznych ukazujemy bohaterską obronę Lwowa przed Ukraińcami w 1918 roku, powstanie sejneńskie 1919 roku, Powstanie Wielkopolskie 1918–1919, trzy Powstania Śląskie 1919–1921, antysowieckie powstanie w 1940 r. w kresowym Czortkowie oraz – wykazujące wiele analogii z Powstaniem Styczniowym – polskie powstanie antykomunistyczne, czyli działania zbrojne konspiracji po II wojnie światowej, kontynuującej walkę Armii Krajowej i formacji narodowych z okupantem niemieckim i sowieckim.

Prezentujemy sylwetki trzech nietuzinkowych postaci: świętego Brata Alberta (Adama Chmielowskiego) – powstańca styczniowego, malarza, opiekuna ubogich; arcybiskupa Antoniego Baraniaka, który niezwykle zasłużył się dla polskiego Kościoła działającego w realiach komunistycznych; Margarity Szarowej z Moskwy, która przyjęła chrzest w środku stalinowskiej nocy, a później pośredniczyła w kontaktach między katolikami z Polski i Rosji.

Do numeru dołączono DVD z filmem dokumentalnym „Rok 1863” oraz filmem animowanym „Niezwyciężeni”.

SPIS TREŚCI

Polskie powstania

- Piotr Szubarczyk – Z Boga ordynansu. Konfederacja barska (1768–1772)
- [Kazimierz Krajewski – „Jeliśmy się oręza w duchu jedności z Królestwem Polskim”. Powstanie listopadowe na Litwie](#)
- Marek Klecel – Nieustający duch insurekcji. Bunt na Syberii

- Tomasz Łysiak - Manifestacje patriotyczno-religijne 1861 roku. Preludium Powstania Styczniowego
- Łukasz Jastrząb - Niezapomniany zryw. Powstanie Wielkopolskie 1918-1919
- [Paweł Naleźniak - Obrona Lwowa w 1918 roku](#) (artykuł do pobrania)
- Wiesław Jan Wysocki - Powstanie sejneńskie 1919
- Sebastian Rosenbaum - Powstania śląskie
- Anna Zechenter - Powstanie w Czortkowie
- Tomasz Łabuszewski - Polskie powstanie antykomunistyczne

Komentarze historyczne

- Konrad Białecki, Rafał Łatka - Arcybiskup Antoni Baraniak

Święci w dziejach narodu

- Siostra Krzysztofa Babraj - Święty Brat Albert

Ludzie wolności

- Andrzej Grajewski - Świadek z Moskwy. Margarita Szarowa (1921-2008)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)